

MOKINIO ELGESIO TAISYKLĖS

Išsami nauja redakcija

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios Mokinio elgesio taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato VŠĮ Vilniaus Valdorfo Atvirosios mokyklos (toliau – Mokykla) mokinių elgesio standartus, esmines pareigas, draudžiamas elgesio formas, reagavimo į netinkamą elgesį principus ir bazinį veiksmų algoritmą.
2. Taisyklės taikomos Mokyklos patalpose, teritorijoje ir priegose, pamokų, pertraukų, popiečio, neformaliojo ugdymo, renginių, išvykų, edukacijų, stovyklų bei kitų Mokyklos organizuojamų veiklų metu, taip pat skaitmeninėje erdvėje tiek, kiek joje atliekami veiksmai yra susiję su Mokyklos bendruomene arba daro poveikį ugdymo procesui, kito asmens teisėms, saugumui ar orumui.
3. Taisyklės taikomos kartu su Ugdymo sutartimi, Mokyklos vidaus tvarkos taisyklėmis mokiniams ir tėvams, Telefonų naudojimosi mokykloje politika, smurto ir patyčių prevencijos dokumentais, VGK reglamentu ir kitais Mokyklos vidaus dokumentais. Specialusis dokumentas taikomas prioritetiškai, jei jis konkrečią situaciją reglamentuoja išsamiau.
4. Taisyklės parengtos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, galiojančius bendruosius ugdymo planus, rekomendacijas dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams, smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijas, Mokyklos vaiko gerovės komisijos darbo organizavimą reglamentuojančius teisės aktus ir kitus taikytinus teisės aktus.
5. Su šiomis Taisyklėmis mokiniai supažindinami amžių ir brandą atitinkančia forma per klasės mokytoją, o tėvai – iki ugdymo sutarties pasirašymo arba kartu su ugdymo sutartimi.
6. Taisyklės taikomos ir aiškinamos sistemiškai, prioritetą teikiant geriausiems vaiko interesams, vaiko saugumui, ugdymo tęstinumui, žmogaus orumui, nediskriminavimui, proporcingumui, individualizavimui, bendradarbiavimui, konfidencialumui ir atskaitomybei.

II. PAGRINDINIAI TAIKYMO PRINCIPAI

7. Netinkamas elgesys vertinamas ne izoliuotai, o atsižvelgiant į konkrečios situacijos aplinkybes, mokinio amžių, brandą, galimus specialiuosius ugdymosi poreikius, sveikatos būklę, psichologinę savijautą, ankstesnį elgesio kontekstą ir taikytų pagalbos priemonių efektyvumą.
8. Mokykla pirmiausia siekia ne nubausti, o sustabdyti žalą, atkurti saugumą, padėti mokiniui suprasti pasekmes, atkurti santykį ir, kai būtina, taikyti aiškias bei proporcingas ugdomasias, prevencines ir apsaugines priemones.
9. Į mokinio elgesį reaguojama kuo arčiau situacijos laiko, nuosekliai ir prognozuojamai. Vienodi atvejai sprendžiami pagal vienodus bazinius kriterijus, tačiau išlaikant individualų vertinimą.

10. Nė viena poveikio priemonė negali būti žeminanti, diskriminuojanti, kerštinga, nesuderinama su vaiko orumu ar nepagrįstai ribojanti vaiko teisę į ugdymą.
11. Sprendžiant pakartotinius, sisteminius ar didesnės rizikos atvejus, į procesą įtraukiami tėvai, klasės mokytojas, pagalbos mokiniui specialistai, administracija ir, kai reikia, VGK.
12. Sprendžiant su mokinio atsakomybe susijusius klausimus, mokinys turi būti išklaustas, o jo paaiškinimams ir situacijos suvokimui turi būti suteikta reali reikšmė.

III. SAŲOKOS

13. Netinkamas elgesys – veiksmas arba neveikimas, pažeidžiantis šias Taisykles, kitų asmenų teises ar teisėtus interesus, trikdantis ugdymo procesą, keliantis grėsmę asmens saugumui, orumui ar mokyklos turtui.
14. Rimtas incidentas – elgesio atvejis, susijęs su fiziniu ar psichologiniu smurtu, patyčiomis, grasinimu, draudžiamais daiktais ar medžiagomis, savavališku pasišalinimu iš mokyklos teritorijos, reikšmingu turto sugadinimu, savižalos rizika ar kita realia grėsme asmeniui, bendruomenei ar ugdymo procesui.
15. Draudžiami daiktai – daiktai, medžiagos arba priemonės, kurių turėjimas, naudojimas ar įnešimas į Mokyklą yra draudžiamas teisės aktais, šių Taisyklių ar kitų Mokyklos dokumentų, taip pat daiktai, kurie konkrečioje situacijoje gali sukelti realų pavojų sveikatai, gyvybei, viešajai tvarkai ar ugdymo procesui.
16. Patyčios – tyčinis, pasikartojantis ir (ar) galios disbalansu pasižymintis elgesys, kuriuo siekiama įžeisti, žeminti, izoliuoti, gąsdinti ar kitaip pakenkti kitam asmeniui. Patyčios gali būti žodinės, socialinės, fizinės, seksualinio pobūdžio ar kibernetinės.
17. Kibernetinis netinkamas elgesys – elektroninėje erdvėje atliekami veiksmai, kuriais pažeidžiamas kito asmens orumas, privatumas ar saugumas, pavyzdžiui, patyčios, grasinimai, viešas menkinimas, melagingos informacijos skleidimas, be leidimo padarytų vaizdo ar garso įrašų platinimas.

IV. MOKINIO ELGESIO STANDARTAI

1. Pagarbus bendravimas ir bendruomeninė laikysena

18. Mokinys privalo gerbti mokytojus, kitus darbuotojus, bendraklasius, kitus mokinius, tėvus ir svečius, elgtis mandagiai, nekalbėti įžeidžiančiai, nevartoti keiksmų, nekurstyti konfliktų ir neprovokuoti kitų asmenų.
19. Mokinys, pastebėjęs patyčias, smurtą, pavojingą elgesį ar kitą reikšmingą problemą, privalo apie tai nedelsdamas pranešti klasės mokytojui, socialiniam pedagogui, kitam darbuotojui arba pateikti informaciją per Mokykloje veikiančią patyčių pranešimo kanalą.
20. Mokinys privalo gerbti kitų asmenų privatumą, asmens duomenis, atvaizdą ir nuosavybę, neskleisti apie kitus mokinius ar darbuotojus žeminančios, klaidinančios ar konfidencialios informacijos.

2. Mokymosi drausmė ir pasirengimas ugdymui

21. Mokinys į Mokyklą atvyksta laiku, su pamokai reikalingomis priemonėmis, pasirengęs ugdymo veikloms ir laikosi klasės darbo susitarimų bei mokytojo teisėtų nurodymų.
22. Mokinys privalo sąžiningai atlikti jam skirtas užduotis, neplagijuoti, nenusirašinėti, nesinaudoti nesąžiningomis priemonėmis ir neklastoti ugdymo rezultatų ar su mokymusi susijusios informacijos.

23. Pamokų metu mokinys turi elgtis taip, kad netrikdytų kitų mokinių teisės mokytis ir mokytojo teisės dirbti: be leidimo nevaikščioti po klasę, nepertraukinėti, nešūkauoti, neprovokuoti, nesinaudoti nereikalingais daiktais ar įrenginiais.

3. Elgesys pertraukų, išvykų ir buvimo bendrose erdvėse metu

24. Pertraukų metu mokinys privalo elgtis saugiai, nebėgioti ten, kur tai kelia susidūrimo ar sužalojimo riziką, nesistumdyti, nemėtyti daiktų, nekelti tyčinio triukšmo ir nevykdyti veiksmų, galinčių sukelti pavojų sau ar kitiems.

25. Be mokytojo, budinčio darbuotojo ar kito atsakingo asmens leidimo mokinys negali išeiti už Mokyklos teritorijos ribų ugdymo dienos metu.

26. Išvykų, renginių, edukacijų ir kitų už Mokyklos ribų vykstančių veiklų metu mokinys privalo laikytis ne tik šių Taisyklių, bet ir konkrečiai veiklai nustatytų saugaus elgesio reikalavimų bei lydinčių darbuotojų nurodymų.

4. Skaitmeninė elgsena ir privatumas

27. Mokinio naudojimąsi telefonais ir kitais išmaniaisiais įrenginiais detalizuoja atskira Mokyklos telefonų naudojimosi politika. Bendrasis principas – asmeniniai įrenginiai negali trukdyti ugdymui, kelti priklausomybės, konfliktų, patyčių ar privatumo pažeidimų rizikos.

28. Be aiškaus teisinio pagrindo ir atsakingo darbuotojo leidimo draudžiama fotografuoti, filmuoti, įrašinėti ar viešinti kitų mokinių, darbuotojų, tėvų ar svečių atvaizdą, balsą, susirašinėjimą ar kitą informaciją.

29. Kibernetinės patyčios, grasinimai, žeminantys komentarai, slaptų ar suklastotų paskyrų kūrimas, manipuliavimas kitų asmenų nuotraukomis ar duomenimis ir kita panaši veikla laikoma Taisyklių pažeidimu ir tada, kai atliekama ne Mokyklos patalpose, jei ji susijusi su Mokyklos bendruomene.

5. Sveikata, sauga ir draudžiami daiktai

30. Mokinys negali į Mokyklą atsinešti, joje laikyti, vartoti, platinti ar kitaip disponuoti alkoholiu, tabako gaminiiais, elektroninėmis cigaretėmis, narkotinėmis, psichotropinėmis ar kitomis svaiginančiomis medžiagomis, pirotechnika, šaltaisiais ar šaunamaisiais ginklais, jų imitacijomis, dujų balionėliais, žiebtuvėliais, degtukais ar kitais pavojingais daiktais.

31. Mokinys negali į Mokyklą atsinešti su ugdymo procesu nesusijusių daiktų, kurie trukdo darbui, kelia konfliktų ar saugos riziką, nebent tai iš anksto suderinta su Mokykla.

32. Mokinys privalo laikytis higienos, tvarkingai rengtis, avėti vidaus avalynę, gerbti maisto, valgyklos ir kitų bendrų erdvių tvarką, nevartoti energetinių gėrimų ir kitų vaikams netinkamų produktų, jei tai draudžiama Mokyklos taisyklėmis.

6. Turto, aplinkos ir priemonių tausojimas

33. Mokinys privalo tausoti Mokyklos, kitų mokinių ir darbuotojų turtą, mokymo priemones, knygas, muzikos instrumentus, rankdarbių priemones, baldus ir kitą inventorių.

34. Tyčia ar dėl didelio neatsargumo sugadinęs turtą mokinys ir jo atstovai pagal įstatymą privalo bendradarbiauti sprendžiant žalos atlyginimo, atstatymo ar kito padarinių pašalinimo klausimą.

35. Mokinys privalo palaikyti tvarką, neteršti aplinkos, nelaistyti vandens, nenešti sniego, nevažinėti riedančiomis priemonėmis ten, kur tai draudžiama, ir nesielgti taip, kad keltų papildomą riziką Mokyklos patalpoms ar bendruomenei.

V. DRAUDŽIAMAS ELGESYS

36. Fizinis smurtas, grasinimai smurtu, mušimasis, stumdymas, daiktų mėtymas į asmenį, užpuolimas, bauginimas, turto atėmimas ar kitoks jėgos naudojimas.
37. Psichologinis smurtas, patyčios, izoliavimas, šantažas, nuolatinis menkinimas, gėdinimas, viešas pažeminimas, kerštavimas, diskriminaciniai ar neapykantą kurstantys pasisakymai.
38. Seksualinio pobūdžio užgaulus ar nepagarbus elgesys, nepageidaujami komentarai apie kūną, prisilietimai, seksualinio pobūdžio vaizdų rodymas ar siuntimas ir kiti panašūs veiksmai.
39. Savavališkas pasišalinimas iš pamokos, iš renginio ar iš Mokyklos teritorijos be leidimo, taip pat kito mokinio skatinimas daryti tą patį.
40. Tyčinis ugdymo proceso trikdymas, nuolatinis mokytojo nurodymų ignoravimas, piktybinis priešinimasis teisėtiems Mokyklos darbuotojų reikalavimams.
41. Telefonų, išmaniųjų laikrodžių ar kitų įrenginių naudojimas pažeidžiant specialiąją Mokyklos politiką, taip pat slaptas įrašinėjimas ar įrašų platinimas.
42. Draudžiamų daiktų ar medžiagų turėjimas, vartojimas, platinimas arba bandymas tai daryti, taip pat kito mokinio skatinimas ar įtraukimas į tokį elgesį.
43. Tyčinis turto gadinimas, vagystė, bandymas pasisavinti kitam asmeniui ar Mokyklai priklausantį daiktą, dokumento ar parašo klastojimas, melagingos informacijos teikimas sprendžiant incidentą.
44. Sąmoningas kitų asmenų privatumo, duomenų apsaugos ar atvaizdo teisių pažeidimas, įskaitant nepilnamečių nuotraukų ir vaizdo medžiagos skelbimą be leidimo.

VI. TĖVŲ BENDRADARBIAVIMO PAREIGOS ELGESIO KLAUSIMAIS

45. Tėvai, gavę Mokyklos pranešimą apie reikšmingą elgesio problemą, privalo per protingą terminą sureaguoti, o skubiais saugos atvejais – būti pasiekiami nedelsiant.
46. Tėvai privalo atvykti į susitikimus, kai jie kviečiami dėl rimto, pakartotinio ar sistemiškai blogėjančio mokinio elgesio, ir bendradarbiauti ieškant sprendimų, atitinkančių vaiko interesus bei bendruomenės saugumo poreikį.
47. Tėvai privalo laiku pateikti Mokyklai informaciją apie aplinkybes, kurios gali turėti reikšmės mokinio elgesiui, saugumui ar reagavimo priemonių parinkimui, pavyzdžiui, apie sveikatos ypatumus, specialistų rekomendacijas, apribojimus ar kitus reikšmingus faktus.
48. Tėvų nebendradarbiavimas savaime nepanaikina Mokyklos pareigos veikti vaiko interesais, tačiau gali būti vertinamas kaip reikšminga aplinkybė sprendžiant, ar Mokyklai pakanka vidinių priemonių konkrečiai situacijai suvaldyti.

VII. REAGAVIMO Į NETINKAMĄ ELGESĮ PRIEMONIŲ SISTEMA

49. Į netinkamą elgesį Mokykla reaguoja laipsniškai. Pirmiausia taikomos artimiausios, ugdomosios ir proporcingos priemonės, o pakartotinio, sisteminio ar rimto pažeidimo atveju įtraukiami papildomi darbuotojai, tėvai, VGK ar kiti subjektai.
50. Galimos bazinės reagavimo priemonės, atsižvelgiant į situacijos pobūdį, yra: žodinis sustabdymas ir nurodymas, individualus pokalbis, refleksijos užduotis, atsiprašymas ir santykio atkūrimo veiksmai, laikinas

atsisodinimo ar darbo vietos pakeitimas, trumpalaikis atskyrimas nuo situacijos su suaugusiojo priežiūra, rašytinis incidento fiksavimas, informavimas tėvams, susitikimas su tėvais, elgesio gerinimo planas, pagalbos specialistų įtraukimas, VGK svarstymas ir kitos teisėtos bei proporcingos priemonės.

51. Mokykla netaiko tokių poveikio priemonių, kurios būtų žeminančios, viešai gėdinančios, nesuderinamos su vaiko orumu, perteklinės ar pavojingos jo fizinei ar psichologinei sveikatai.
52. Jei dėl mokinio elgesio kyla reali ir neatidėliotina grėsmė Žmonių saugumui, sveikatai, gyvybei ar turtui, Mokyklos darbuotojai pirmiausia imasi būtinų veiksmų grėsmei sustabdyti ir saugumui užtikrinti, o tik paskui organizuoja tolesnį aplinkybių aiškinimą bei dokumentavimą.
53. Taikant priemones visada vertinama, ar elgesio problema nėra susijusi su pagalbos poreikiu, krize, sveikatos būkle, specialiaisiais ugdymosi poreikiais, patiriamu smurtu ar kitomis aplinkybėmis.

VIII. ELGESIO PAŽEIDIMŲ LYGIŲ IR REAGAVIMO MODELIS

Toliau pateikiama bazinė reagavimo logika. Ji neatleidžia nuo individualaus situacijos vertinimo.

Lygis	Tipiniai pavyzdžiai	Pirminė reakcija	Privalomi tolesni veiksmai
I	Pavienis nedidelis drausmės pažeidimas: kalbėjimas ne laiku, pamirštos priemonės, nereikšmingas trukdymas, pavienis netinkamas tonas, nedidelis tvarkos nesilaikymas.	Mokytojo žodinis sustabdymas, aiškus nurodymas, trumpa refleksija, taisomosios pastangos.	Jei kartojasi – žyma, informavimas klasės mokytojui, prireikus tėvams.
II	Pakartotinis arba reikšmingesnis pažeidimas: nuolatinis darbo trikdymas, įžūlus atsisakymas vykdyti nurodymus, patyčių požymiai, savavališkas išėjimas iš pamokos, reikšmingesnis konfliktas.	Incidento fiksavimas, pokalbis su mokiniu, klasės mokytojo ir (ar) specialisto įtraukimas.	Informuojami tėvai, organizuojamas susitikimas, gali būti rengiamas susitarimas dėl elgesio gerinimo.
III	Rimtas ar pavojingas incidentas: smurtas, grasinimai, kibernetinės patyčios, draudžiami daiktai ar medžiagos, savavališkas pasišalinimas iš Mokyklos teritorijos, didelė žala turtui.	Nedelsiant užtikrinamas saugumas, informuojama administracija, tėvai ir, kai būtina, kitos institucijos.	Privalomas dokumentavimas, individualus atvejo vertinimas, specialistų ir (ar) VGK įtraukimas, tolesni saugumo sprendimai.

IX. SPECIALIŲ SITUACIJŲ ALGORITMAI

54. Patyčių, smurto ar grasinimų atveju darbuotojas pirmiausia sustabdo žalą, atskiria dalyvius, užtikrina nukentėjusiojo saugumą, surenka būtiną pirminę informaciją, informuoja atsakingus asmenis ir taiko tolesnes priemones pagal smurto ir patyčių prevencijos tvarką.
55. Jei nustatomas telefono ar kito išmaniojo įrenginio naudojimo pažeidimas, situacija valdoma pagal atskirą Telefonų naudojimosi mokykloje politiką. Jei pažeidimas susijęs su įrašinėjimu, privatumo pažeidimu ar patyčiomis, jis papildomai vertinamas kaip rimtesnis elgesio pažeidimas.

56. Savavališko pasišalinimo iš Mokyklos teritorijos atveju darbuotojas nedelsdamas informuoja administraciją ir tėvus, imasi pagrįstų veiksmų mokinio buvimo vietai ir saugumui nustatyti, o grįžus mokiniui organizuojamas situacijos aptarimas ir dokumentavimas.
57. Jei darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, jis apie tai nedelsdamas informuoja Mokyklos vadovą arba jo įgaliotą asmenį. Mokinio asmeniniai daiktai negali būti tikrinami be jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.
58. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – Mokyklos vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Paaiškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami tėvai ir, esant būtinybei, kompetentingos institucijos.
59. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami tėvai ir jie kviečiami atvykti į Mokyklą. Jiems neatvykus per pagrįstą laiką ir (ar) esant būtinybei, informuojama teritorinė policijos įstaiga ar kita kompetentinga institucija.
60. Reikšmingo turto sugadinimo, vagystės ar kito galimai neteisėto veiksmo atveju darbuotojas dokumentuoja faktines aplinkybes, užtikrina įrodymų neiškraipymą, informuoja tėvus ir administraciją, o tolesni veiksmai sprendžiami individualiai pagal situaciją bei teisės aktus.
61. Jei incidentas rodo didelę emocinę krizę, savižalos riziką, galimą smurtą artimoje aplinkoje ar kitą jautrią aplinkybę, Mokykla prioritetą teikia skubiam saugumui ir pagalbai, laikydamasi konfidencialumo, pranešimo pareigų ir vaiko interesų prioriteto.

X. VGK, PAGALBOS PRIEMONĖS IR INDIVIDUALUS ATVEJO VERTINIMAS

62. Jei elgesio problemos kartojasi, tampa sisteminės, reikšmingai trikdo ugdymo procesą, kelia grėsmę saugumui arba rodo mokiniui reikalingos pagalbos poreikį, atvejais gali būti teikiamas svarstyti Mokyklos vaiko gerovės komisijai.
63. VGK ar kitas atsakingas vidinis formatas vertina ne tik pažeidimą, bet ir mokinio stiprybes, poreikius, aplinkos veiksnius, taikytas priemones, tėvų bendradarbiavimą, specialistų rekomendacijas bei ugdymo tęstinumo interesą.
64. Esant poreikiui rengiamas susitarimas dėl elgesio gerinimo ir/ ar individualios ugdymo pagalbos planas, kuriame nustatomi konkretūs tikslai, pagalbos priemonės, atsakingi asmenys, terminai, tėvų vaidmuo ir peržiūros data.
65. Tais atvejais, kai po nuosekliai taikytų pagalbos, prevencinių ir poveikio priemonių mokinio elgesys išlieka sistemiskai nesaugus ir reikšmingai pažeidžia kitų bendruomenės narių teises arba Mokykla objektyviai nebegali užtikrinti tinkamo ugdymo proceso konkrečiomis sąlygomis, gali būti inicijuojamas individualus atvejo peržiūrėjimas ir su šeima aptariami tolesni ugdymo organizavimo sprendimai.

XI. FIKSAVIMAS, INFORMAVIMAS IR DUOMENŲ TVARKYMAS

66. Reikšmingi incidentai fiksuojami raštu. Fiksuojamos tik būtinos faktinės aplinkybės: data, laikas, vieta, dalyviai, pirminė situacijos santrauka, liudytojai, atlikti neatidėliotini veiksmai, informuoti asmenys ir tolesni sprendimai.
67. Tėvai informuojami operatyviai, kai incidentas susijęs su sauga, sveikata, rimtu Taisyklių pažeidimu, pakartotiniu netinkamu elgesiu, galimu teisės pažeidimu ar situacija, kuriai spręsti būtinas jų dalyvavimas.

68. Tvarkant su incidentais susijusius asmens duomenis taikomas duomenų minimizavimo, konfidencialumo ir ribotos prieigos principas. Informacija apie vieną vaiką kitiems tėvams ar mokiniams neteikiama daugiau, negu būtina teisėtam tikslui pasiekti.
69. Vaizdo, garso, susirašinėjimo ar kita skaitmeninė medžiaga incidentų tyrimui naudojama tik tada, kai yra teisėtas pagrindas, realus poreikis ir laikomasi Mokyklos BDAR dokumentų bei kitų teisės aktų reikalavimų.

XII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

70. Šios Taisyklės įsigalioja nuo jų patvirtinimo dienos, jeigu vadovo įsakyme nenustatyta vėlesnė įsigaliojimo data.
71. Šios Taisyklės peržiūrimos ne rečiau kaip kartą per metus ir visais atvejais, kai keičiasi teisės aktai, Mokyklos organizaciniai procesai arba praktika parodo poreikį taisyti, tikslinti ar detalizuoti atskiras nuostatas.
72. Su Taisyklėmis tėvai supažindinami pasirašytinai ar kitu įrodomu būdu, o mokiniai – klasės vadovo, kitų pedagogų ar bendruomeninių susitarimų aptarimo formatu.
73. Tėvų supažindinimas su šiomis Taisyklėmis laikomas Ugdymo sutarties vykdymo ir bendradarbiavimo su mokykla dalimi.